

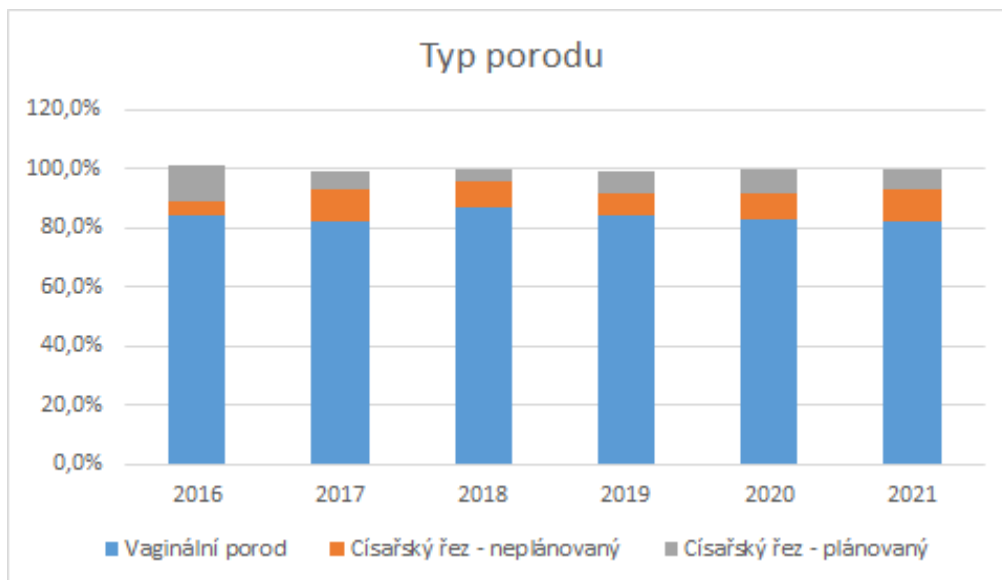
Jak se rodí v Česku?

Analýza dat z Průvodce porodnicemi Aperio ukazuje, jak se průběh porodů změnil v období pandemie covidu-19 a jaké dlouhodobější trendy lze vysledovat v českém porodnictví.

Aperio vyhodnotilo data z dotazníků „Ohodnoťte svou porodnici“ od 4702 žen, které porodily v letech 2016–2020 a v prvním čtvrtletí 2021 v některé z porodnic v ČR, z toho 1049 žen porodilo v roce 2020. Výsledky shrnujeme v následujícím textu.

Kdo dotazník vyplnil, celkový průběh porodu

Ve všech sledovaných letech je u vzorku respondentek nižší podíl císařských řezů, než je celkový podíl v ČR. Za rok 2020 to bylo 17 % (u žen, které vyplnily dotazník pro Aperio) oproti 24,8 % (údaj ČGPS)*. Oproti běžné populaci je mezi respondentkami Aperia více žen s vyšším vzděláním – 53 % rodiček má vysokoškolské vzdělání, 29 % maturitu, 5 % základní vzdělání (souhrn za všechny roky).

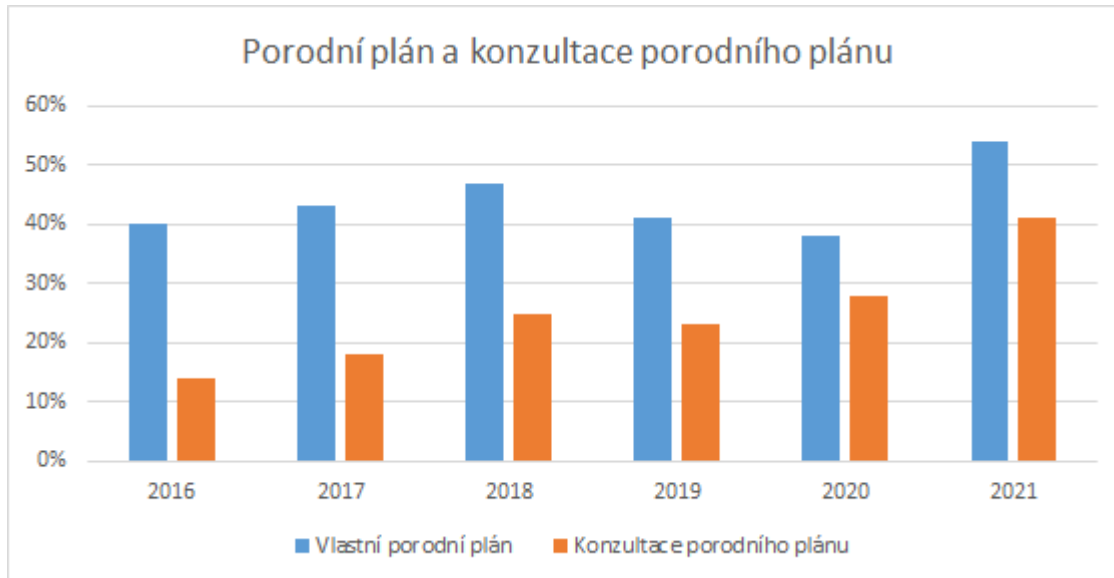

Příprava k porodu

Zákaz pořádání prezenčních vzdělávacích akcí v roce 2020 se projevilo na tom, že se méně nastávajících rodičů zúčastnilo předporodních kurzů (21 % v r. 2020 oproti 29 % v r. 2019) a jednorázových schůzek před porodem (11 % v r. 2020 oproti 16 % v r. 2019) ve své porodnici.

„Pozitivně hodnotíme, že se zvýšil počet žen, které měly sepsanou dokumentaci v porodnici již před porodem a při samotném porodu již nemusely odpovídat na otázky týkající se rodinné anamnézy atd. Také více rodiček konzultovalo už v těhotenství svůj porodní plán (přání),“ říká Miloslava Kramná, koordinátorka Průvodce porodnicemi.

V r. 2020 mělo 60 % žen připravenou zdravotnickou dokumentaci před porodem. Svůj porodní plán mělo 38 % respondentek a 28 % ho předem konzultovalo se zdravotníky.

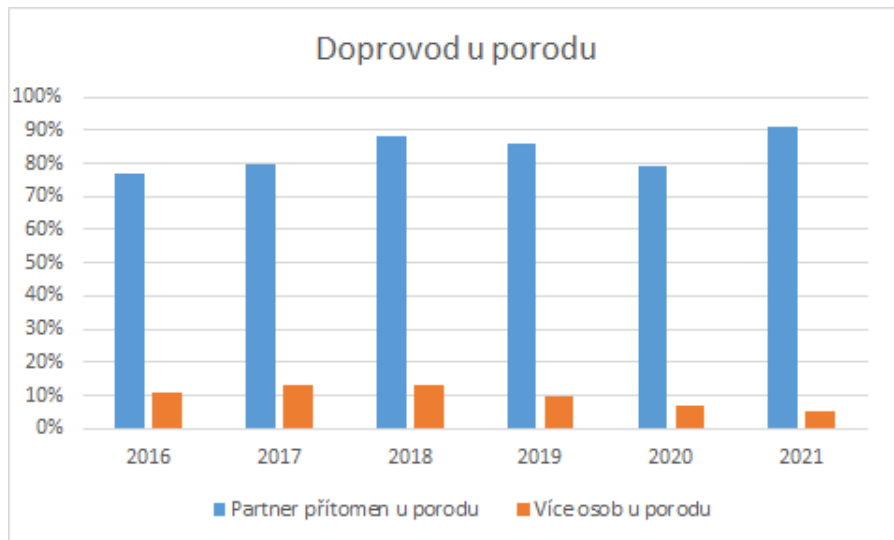

Blízká osoba u porodu

V souvislosti s protipandemickými opatřeními nás zajímalo, zda ženy rodily častěji samy. V březnu 2020 byl vládními nařízeními zakázán doprovod rodící ženy, od dubna se na partnera rodičky vztahovala výjimka, pokud porod probíhal v samostatném porodním pokoji a byly splněny další podmínky.

Podíl porodů, kde byl se ženou partner, mírně poklesl, ale přesto 79 % rodiček partner doprovázel. V roce 2021 stoupla přítomnost partnera dokonce na 91 %, což je více než před začátkem pandemie (86 % v r. 2019).

Přítomnost dalších osob (dul, komunitních porodních asistentek, dalších blízkých osob) byla dle nařízení vlády omezena – to se projevilo v poklesu na pouhých 7 % (v r. 2020), resp. 5 % (v r. 2021), přičemž v předchozích letech to bylo 10–13 %.

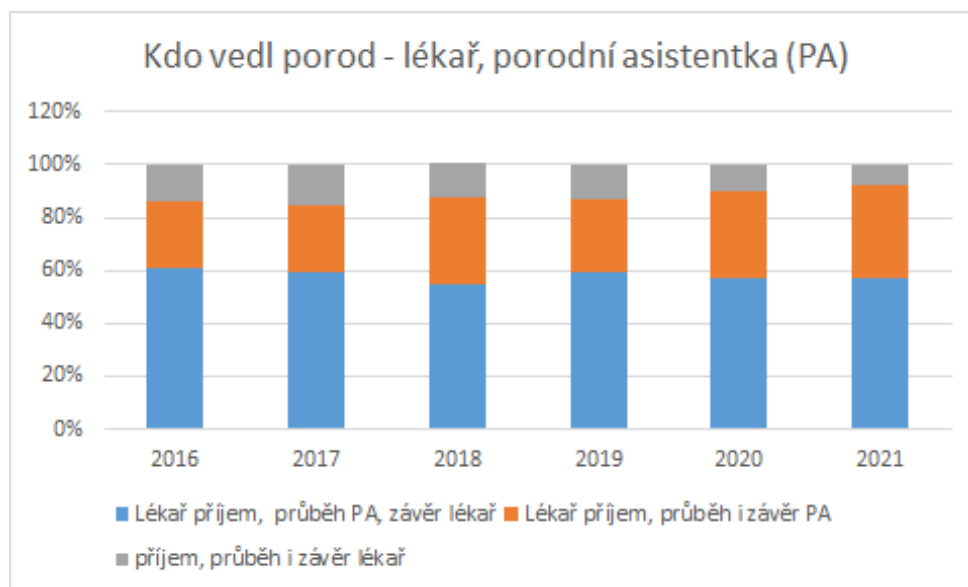

Kdo vedl porod

Nejčastějším scénářem v porodnicích je, že příjem provede lékař/ka, porod vede porodní asistentka a závěr porodu vede opět lékař či lékařka (57–59 % porodů).

„Pozitivní trend vidíme v nárůstu podílu porodů, kdy celý porod i jeho závěr vede porodní asistentka (26 % v r. 2017, 35 % v r. 2021) a lékař/ka provádí příjem. Porodní asistentky by totiž dle doporučení WHO** měly být primárním poskytovatelem zdravotní péče o ženu během fyziologického porodu,“ vysvětluje Miloslava Kramná.

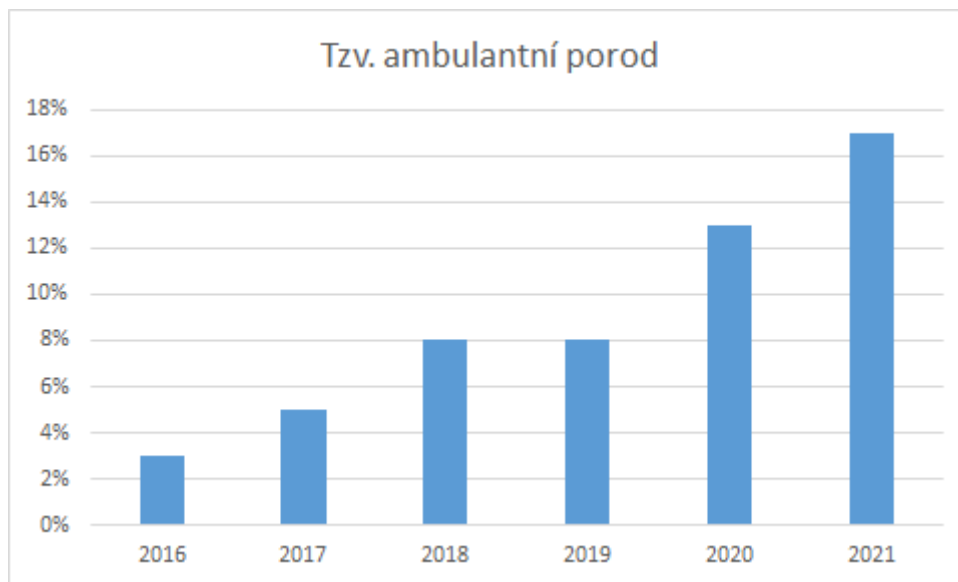
Počet porodů, které vedl/a pouze lékař/ka, je nízký a tento podíl klesá (15 % v r. 2017, 8 % v r. 2021).

Průběh porodu, medikace, další zásahy

V r. 2020 bylo z celkového počtu vaginálních porodů 3,4 % vaginálních porodů po císařském řezu (VBAC), 5,7 % porodů koncem pánevním a 4,1 % porodů kleštěmi či vakuumextraktorem. Porod byl uměle vyvolaný u 23 % žen.

Tzv. ambulantní porod (odchod z porodnice dříve než za 72 hodin po porodu) zažilo 13 % žen, což je o 5 procentních bodů více než v předchozím roce a k dalšímu navýšení došlo v roce 2021. Usuzujeme, že více rodin chce poporodní období trávit společně ve vlastním prostředí, a pravděpodobně je možné dát tento nárůst do souvislosti i s pandemickou situací a tím, že byly omezeny návštěvy v nemocnicích.

Co se týče **medikace během porodu**, nezaznamenali jsme ani vliv pandemie, ani dlouhodobý trend. Ve sledovaném období u 15–21 % žen byla aplikována epidurální analgezie a u 33–41 % žen byly použity farmakologické prostředky na úlevu od bolesti.

Podíl žen, kterým byla provedena **epiziotomie**, mírně klesá. V roce 2020 byl nástřih hráze proveden u 40 % žen, v roce 2016 u 46 % rodiček. Přesto toto číslo hodnotíme jako vysoké.

Dirupce vaku blan byla provedena u 31 %, **Hamiltonův hmat** u 16 % a nepřetržitě **monitorování plodu** u 33 % porodů.

Poloha ve vypuzovací fázi porodu (tzv. 2. doba porodní)

V posledních třech letech nedochází k významným změnám – téměř polovina žen rodila v poloze **vleže**, 30 % **v polosedě** a 12 % **v kleku** na porodnickém křesle či lůžku. Z dalších poloh, které ženy využily, byl **stoj s oporou** (10 %) a poloha **na všech čtyřech na zíněnce** (7 %). Pouze 2 % žen rodily ve vaně **do vody**. Ve zhruba třetině případů ženy v průběhu této fáze polohu změnily. Data jsou shrnuta za celé sledované období.

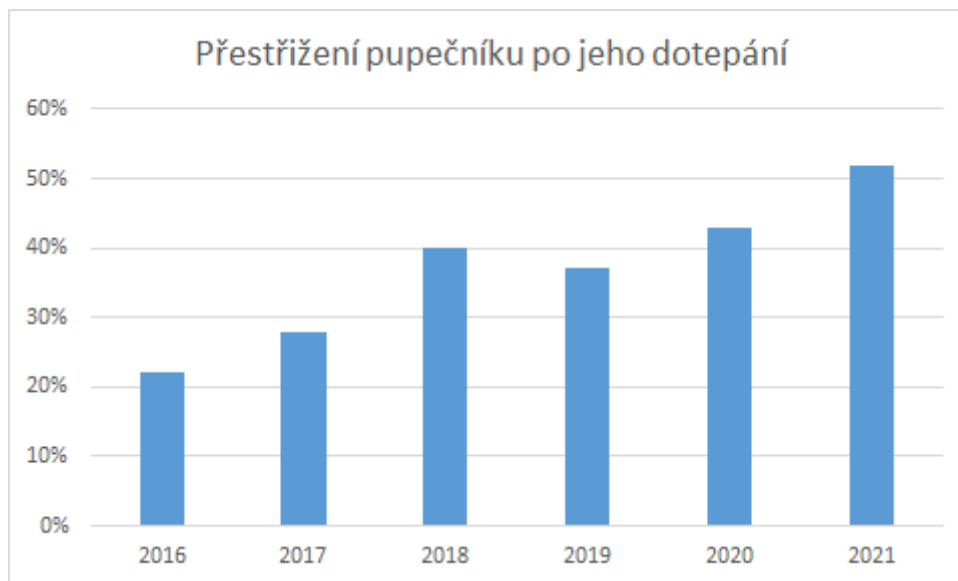
„Podíl žen, které rodí vleže, je bohužel dlouhodobě vysoký. Při horizontální poloze vleže na zádech děloha způsobuje stlačení velkých cév a snížený průtok krve může mít vliv na stav plodu***. Při vertikální poloze ženy vnímají kontrakce jako méně bolestivé a také méně trpí bolestí zad,“ upozorňuje Kramná.

První hodiny po porodu (kontakt matky a dítěte)

U řady rodičů je při výběru porodnice jedním z rozhodujících faktorů, jak podporuje navázání citové vazby mezi rodiči a dítětem. Pozitivní je zjištění, že u narůstajícího počtu porodnic je standardem v poporodní péči **kontakt matky s dítětem kůže na kůži** (tzv. skin to skin).

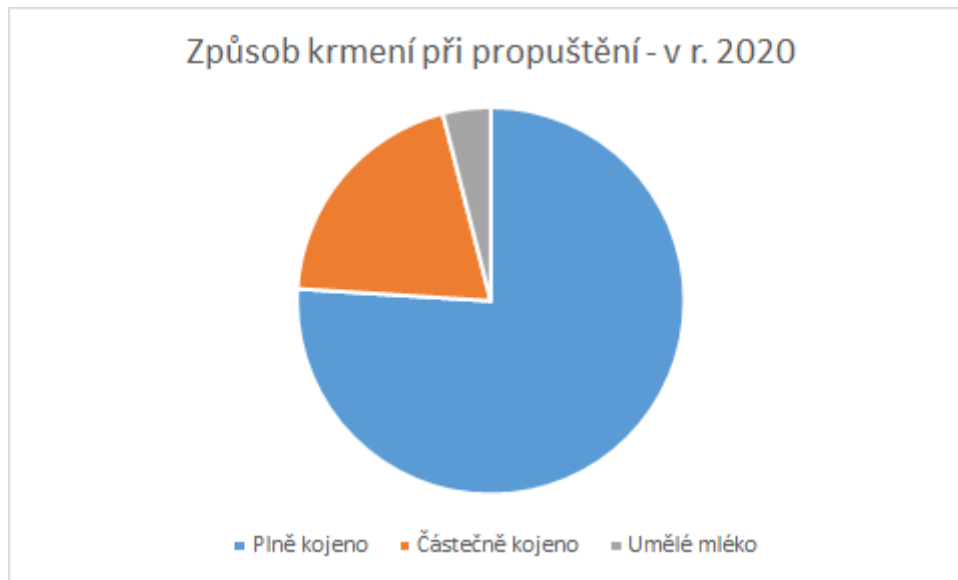
V roce 2020 toto bylo dopřáno 72 % novorozenců, zatímco v roce 2016 jen 61 % novorozenců.

Významně narůstá počet dětí, u kterých byla **pupeční šňůra přestřižena** až po jejím dotepání. V roce 2020 to bylo u 43 % dětí, zatímco v roce 2016 jen u 22 % dětí.

Kojení

Při propuštění z porodnice odchází **plně kojených** $\frac{3}{4}$ novorozenců, **částečně kojeno** je 20 % novorozenců a 5 % dětí dostává při propuštění **pouze umělé mléko**.

Narůstá sice počet žen, kterým bylo doporučováno **kojit dítě podle potřeby**, nikoli v pravidelných intervalech, ale přesto stále 58 % žen bylo doporučováno kojit nejdříve po 2 či po 3 hodinách.

V r. 2020 bylo 55 % žen konfrontováno s požadavkem zdravotníků, aby své dítě zvažily před a po každém kojení, i když se toto procento v průběhu let snižuje.

Téměř polovina žen – 48 % udává, že jejich **kojenec byl** během pobytu na poporodním oddělení **dokrmován**, čili dostal jinou stravu než mateřské mléko matky.

„To opravdu není dobrá praxe. U nemocnic, které se pyšní označením Baby friendly hospital, to je velmi špatná vizitka,“ upozorňuje Aperio.

Dobrou zprávou na konec je, že i přes náročné období nejen pro zdravotnictví v roce 2020 narostla **spokojenost s péčí na oddělení šestinedělí** na hodnotu 8,1 oproti 6,9 (v r. 2019) na desetibodové stupnici.

Co je Průvodce porodnicemi

[Průvodce porodnicemi](#) pomáhá rodičům vybrat si porodnici dle jejich potřeb. Mimo jiné porovnává, jak je nastavena standardní péče v českých porodnicích a to, jak porod zažívají rodičky.

Návštěvníci webu mohou porovnat profily až tří porodnic a také zkušenosti rodiček ze tří pracovišť. Dále zde najdou články pro nastávající rodiče či rozcestník odkazů na užitečné webové stránky. V hodnotícím dotazníku mohou rodiče dát vědět, jakou zkušenost si z porodu odnesli a napsat vzkaz personálu porodnice, ve které rodili.

Průvodce porodnicemi provozuje [Aperio – Společnost pro zdravé rodičovství](#) již od roku 2002. Jako webový nástroj v nové podobě a s novými funkcemi běží díky příspěvkům dárců od roku 2018.

* <https://www.perinatologie.eu/cr-statisticke-ukazatele/>

**

https://czlobby.cz/sites/default/files/projekty/who_1999_pece_v_prubehu_normalniho_porodu.pdf, str. 8

***

https://czlobby.cz/sites/default/files/projekty/who_1999_pece_v_prubehu_normalniho_porodu.pdf, str. 23

Pro více informací kontaktujte:

Tereza Kochová

PR specialista [Aperio](#)

E-mail: tereza.kochova@aperio.cz

Tel.: 775 716 145